

ENBEE

Environment & Building Energy Efficiency

ALDREN

Alliance
for Deep RENovation
in buildings

CEN-CE[✓]

CEN EPB Standards Certified Experts

Započítanie obnoviteľných zdrojov energie v energetickej certifikácii budov

Ing. Jana Bendžalová, PhD.

bendzalova@enbee.eu

Energetický manažment 2019, Inteligentnými riešeniami k efektívnemu hospodáreniu s energiou
Štrbské pleso, 11. marec 2019

Energetická certifikácia budov

Zákon č. 555/2005 Z.z. o EHB v znení neskorších predpisov

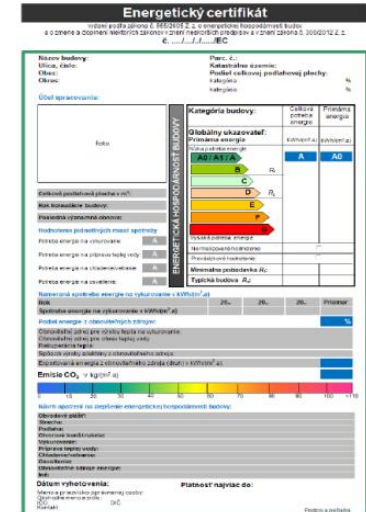
§ 5

(1) Energetickou certifikáciou sa budova **zatried'uje do energetickej triedy....**

Energetická certifikácia je povinná

- pre budovy alebo samostatné časti, ktoré sa **predávajú** alebo **prenajímajú** novému nájomcovi,
- pre budovy, v ktorých viac ako 250 m² celkovej podlahovej plochy **užíva orgán verejnej moci a verejnosť** ich často navštevuje,
- pri **dokončení novej budovy** alebo **významnej obnovy** existujúcej budovy....

Potvrdenie správneho návrhu a realizácie.

Energetická hospodárnosť budov

Vyhlaška MVRR SR č. 364/2012 Z. z. v znení neskorších predpisov

§ 3

Energetická hospodárnosť budov

- (1) je **množstvo energie** potrebnej na splnenie všetkých energetických potrieb súvisiacich s normalizovaným užívaním budovy, najmä množstvo energie potrebnej na **vykurovanie a prípravu teplej vody, na chladenie a vetranie a na osvetlenie.**
- (2) ... určuje sa **výpočtom** a vyjadruje sa v číselných ukazovateľoch **potreby energie v budove a primárnej energie**.....

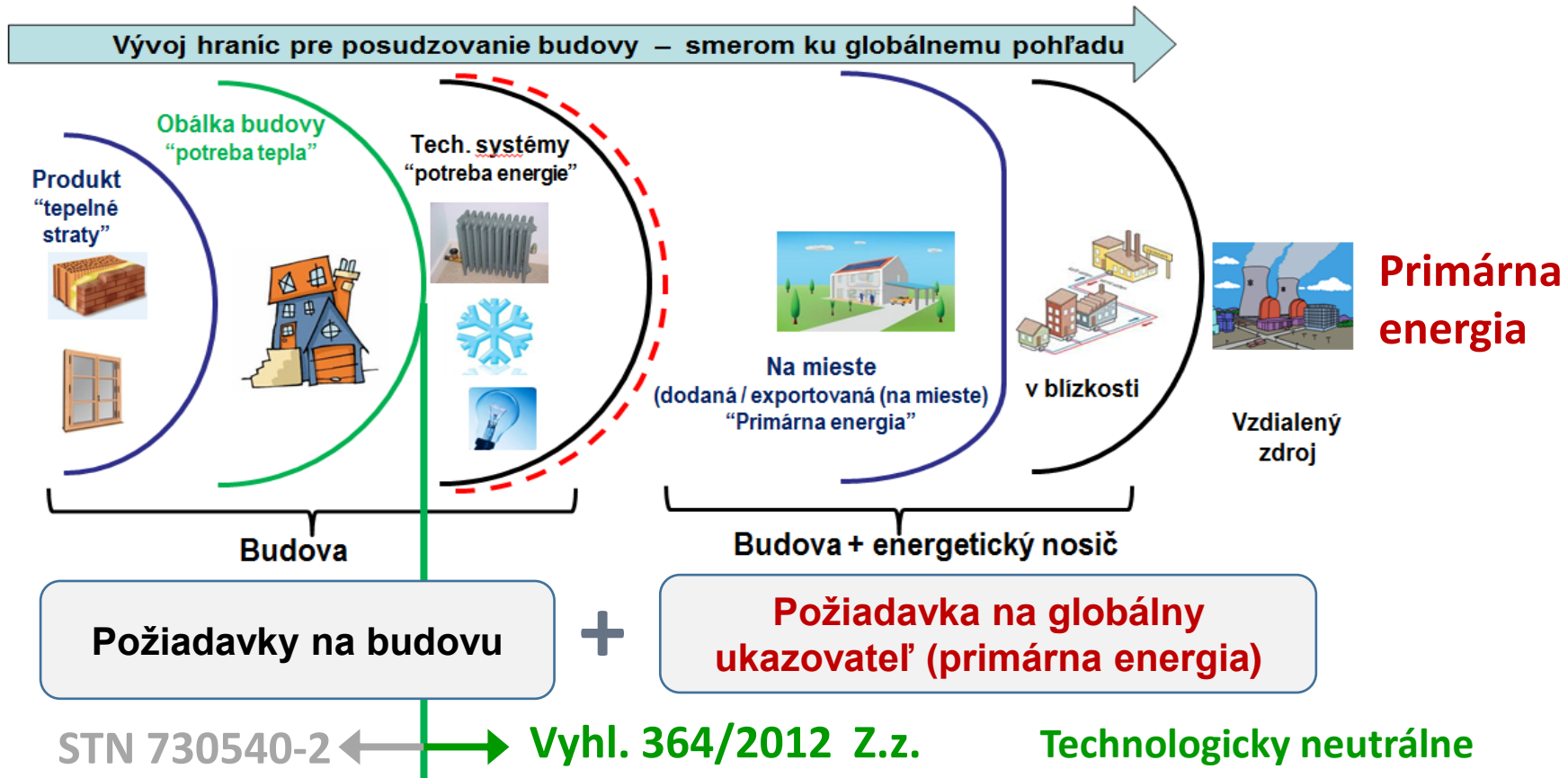
§ 4a

- (5) Výsledkom energetického hodnotenia je integrovaná energetická hospodárnosť budovy, ktorá je podkladom na **zatriedenie budovy do energetickej triedy**

Minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov

Vývoj požiadaviek

od jednotlivých konštrukcií k holistickému prístupu (EHB)

[Zdroj: Johann Zirngibl, prezentácia IECEB'14, Nearly Zero Energy Building – towards a common definition, Frankfurt 02 April 2014]

Primárna energia

Primárna energia ako ukazovateľ EHB

- technologicky neutrálna, nemusí limitovať architektúru
- možnosť kompenzácie geometrie a tepelnej ochrany technickými systémami a OZE

Energeticky efektívne budovy, Lyon Confluence

Minimálne požiadavky na EHB

Vyhlaška MVRR SR č. 364/2012 Z. z. (v znení účinnom od 1.1.2017)

Po roku 2015 = horná hranica **energetickej triedy A1**

Po roku 2018/2020 = horná hranica **energetickej triedy A0**

F. Škála energetických tried globálneho ukazovateľa – primárna energia v kWh/(m². a)

Globálny ukazovateľ – primárna energia	Kategoríe budov	Triedy energetickej hospodárnosti budovy							
		A0	A1	B	C	D	E	F	G
	rodinné domy	≤ 54	55–108	109–216	217–324	325–432	433–540	541–648	> 648
	bytové domy	≤ 32	33–63	64–126	127–189	190–252	253–315	316–378	> 378
	administratívne budovy	≤ 61	62–122	123–185	186–248	249–311	312–374	375–437	> 438
	budovy škôl a školských zariadení	≤ 34	35–68	69–102	103–136	137–170	171–204	205–238	> 239
	budovy nemocníc	≤ 98	99–197	198–296	297–395	396–494	495–593	594–692	> 693
	budovy hotelov a reštaurácií	≤ 82	83–164	165–246	247–328	329–410	411–492	493–574	> 575
	športové haly a iné budovy určené na šport	≤ 46	47–92	93–138	139–184	185–230	231–276	277–322	> 323
	budovy pre veľkoobchodné a maloobchodné služby	≤ 107	108–213	214–425	426–638	639–850	851–1062	1063–1275	> 1276

A0 = minimálna požiadavka
od 1. 1. 2021
od 1. 1. 2019 verejné budovy

Bytový dom ≤ 32 kWh/(m².a)
 Admin. budova ≤ 61 kWh/(m².a)
 Školy ≤ 34 kWh/(m².a)

Budova s takmer nulovou potrebou energie

§2 (8) Zákon č. 555/2005 Z.z. o EHB v znení neskorších predpisov

Definícia NZEB (Nearly Zero Energy Building) = A0

= budova s veľmi vysokou energetickou hospodárnosťou. Takmer nulové alebo veľmi malé množstvo energie potrebné na užívanie takej budovy musí byť zabezpečené **efektívnou tepelnou ochranou** a **vo vysokej miere energiou dodanou z obnoviteľných zdrojov** nachádzajúcich sa v budove alebo v jej blízkosti.

Energia z OZE je podmienkou pre dosiahnutie energetickej triedy A0

Výpočet energetickej hospodárnosti budov

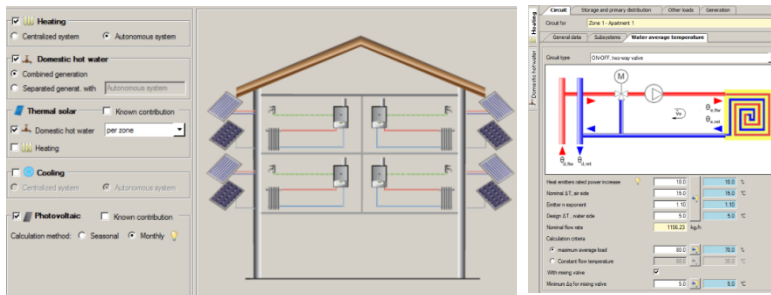
Odborne spôsobilá osoba je povinná:

- zohľadniť vo výpočte všetky aspekty podľa Zák. 555/2005 Z.z.
- zohľadniť postup výpočtu a započítanie OZE podľa legislatívy
- použiť výpočet podľa CEN noriem (odkazy vo Vyhl. 364/2012 Z.z.)

Druhá generácia EN a ISO noriem pre výpočet EHB (približne 50 noriem)

- ✓ Schválené - január 2017
- ✓ Prevzaté do systému STN - január 2018
- ✓ Preklady 2018-2019

Softvér – kvalita výpočtu

Zdroj: www.edilclima.sk

Vzdelávanie – kvalita odborne spôsobilých osôb

CEN-CE

CEN EPB Standards Certified Experts

Projekt je financovaný z projektu Európskej únie Horizon 2020 pre výskum a inovácie podľa zmluvy č. 785018.

www.cen-ce.eu

Energia z OZE = podmienka pre dosiahnutie triedy A0 a A1

Najčastejšie systémy v našich klimatických podmienkach:

- zabudované solárne tepelné kolektory
- solárne fotovoltické systémy
- geotermálna energia (najmä z tepelných čerpadiel)
- biomasa
- hydroelektrická energia

Spôsobý započítania OZE podľa slovenskej legislatívy

účinnosť

Faktorom PE pre vzdialené OZE
 $FPE = 0,2$
pre biomasu

odpočítanie vyrobenej energie na mieste, alebo v blízkosti od potreby energie .
Elektrickú od elektrickej,
tepelnú od tepelnej.

len vyrobená a spotrebovaná energia v budove sa odpočíta

Globálny ukazovateľ EHB

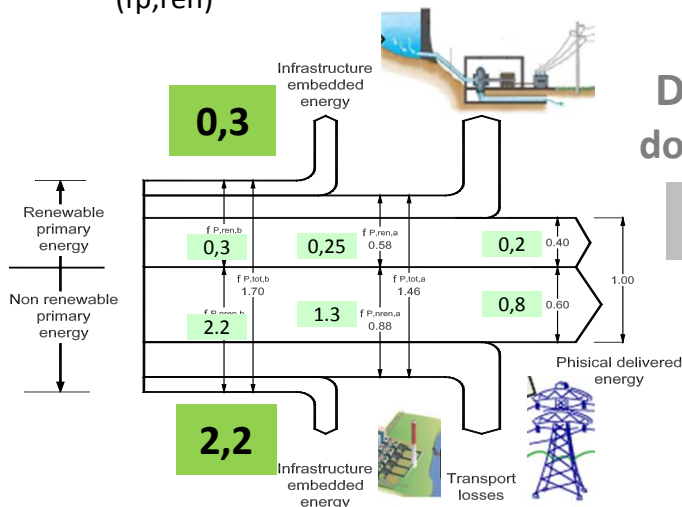
Primárna energia = energia, ktorá neprešla procesom konverzie ani transformácie. Forma v akej sa vyskytuje v prírode (uhlie, plyn, ropa,... slnečné žiarenie, vietor). Zahŕňa celý reťazec strát po dodanie energie do budovy

Faktor PE - elektrina

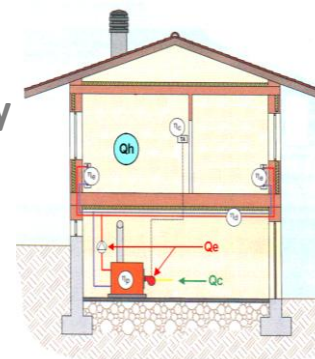
Celková PE
($f_{p,tot}$)
2,5

Obnoviteľná ($f_{p,ren}$)

Dodaná do budovy
1,0

Neobnoviteľná

($f_{p,nren}$)

Ukazovateľ v SR

Špecifikovať typ primárnej energie:

- ✓ **obnoviteľná**
- ✓ **neobnoviteľná**
- ✓ **celková**

Obrázok: Johann Zirngibl, prezentácia IEECB'14, NZEB- towards a common definition, Frankfurt 02 April 2014] (upravené)

Globálny ukazovateľ EHB

Primárna energia – možné voľby ČŠ

Smernica o EHB:

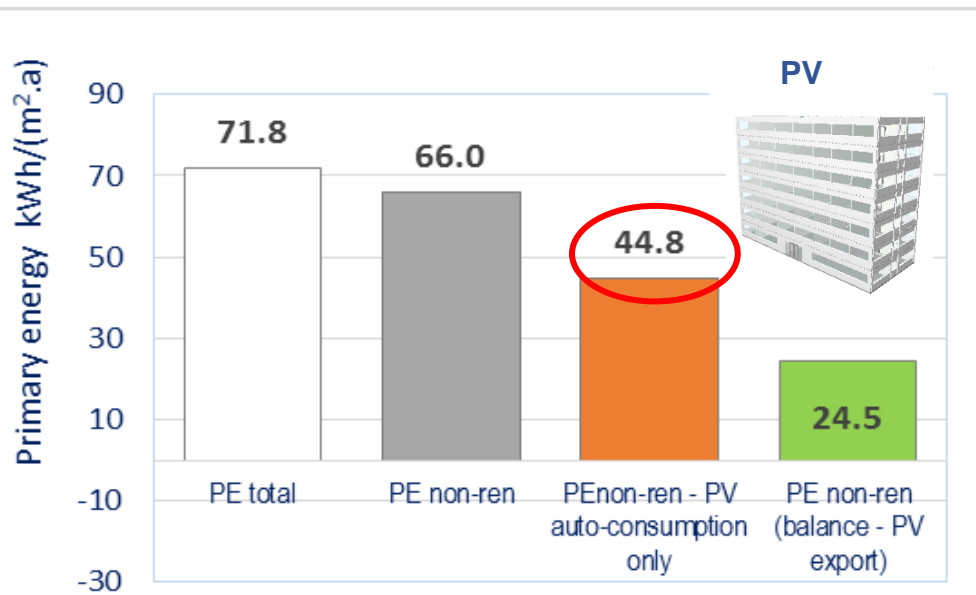
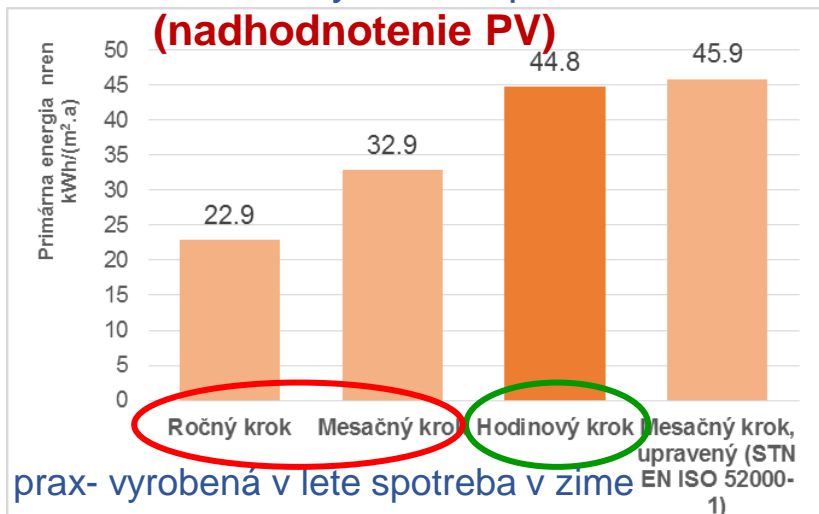
Národný plán zahŕňa okrem iného
vymedzenie **budov s takmer nulovou potrebou energie** členským štátom,
.....vrátane

číselného ukazovateľa využitia primárnej energie v kWh/(m².a)

Typ primárnej energie, export

Rozsah výsledkov pre PV

(**nadhodnotenie PV**)

Zdroj: Projekt ALDREN, Horizont 2020, www.aldren.eu

Hodnoty číselného ukazovateľa PE pre:

- rôzne typy primárnej energie
- rôzne spôsoby započítania vyrobenej energie (PV – auto-spotreba, export)

Výpočtový krok odpočítania PV

Globálny ukazovateľ EHB

Neobnoviteľná primárna energia ($f_{p,nren}$)

Vyhlaška MVRR SR č. 364/2012 Z. z. v znení neskorších predpisov

Tab. 1 Faktory primárnej energie pre vybrané energetické nosiče podľa slovenskej legislatívy a podľa STN EN ISO 52000-1 [3]

Energetický nosič	Faktory neobnoviteľnej PE $f_{p,nren}$ (slovenská legislatíva)	Faktory obnoviteľnej PE $f_{p,ren}$ (STN EN ISO 52000-1)	Faktory celkovej PE $f_{p,tot}$ (STN EN ISO 52000-1)
Zemný plyn, uhlie, koks	1,1	0	1,1
Drevené peletky	0,20	1	1,2
Drevná štiepka	0,15	1	1,15
Kusové drevo	0,10	1	1,10
Solárna, geotermálna energia	0	1	1
Elektrina	2,2 (2,3*)	0.2	2.5

* Faktor $f_{p,nren}$ podľa STN EN ISO 52000-1:2017 [5]

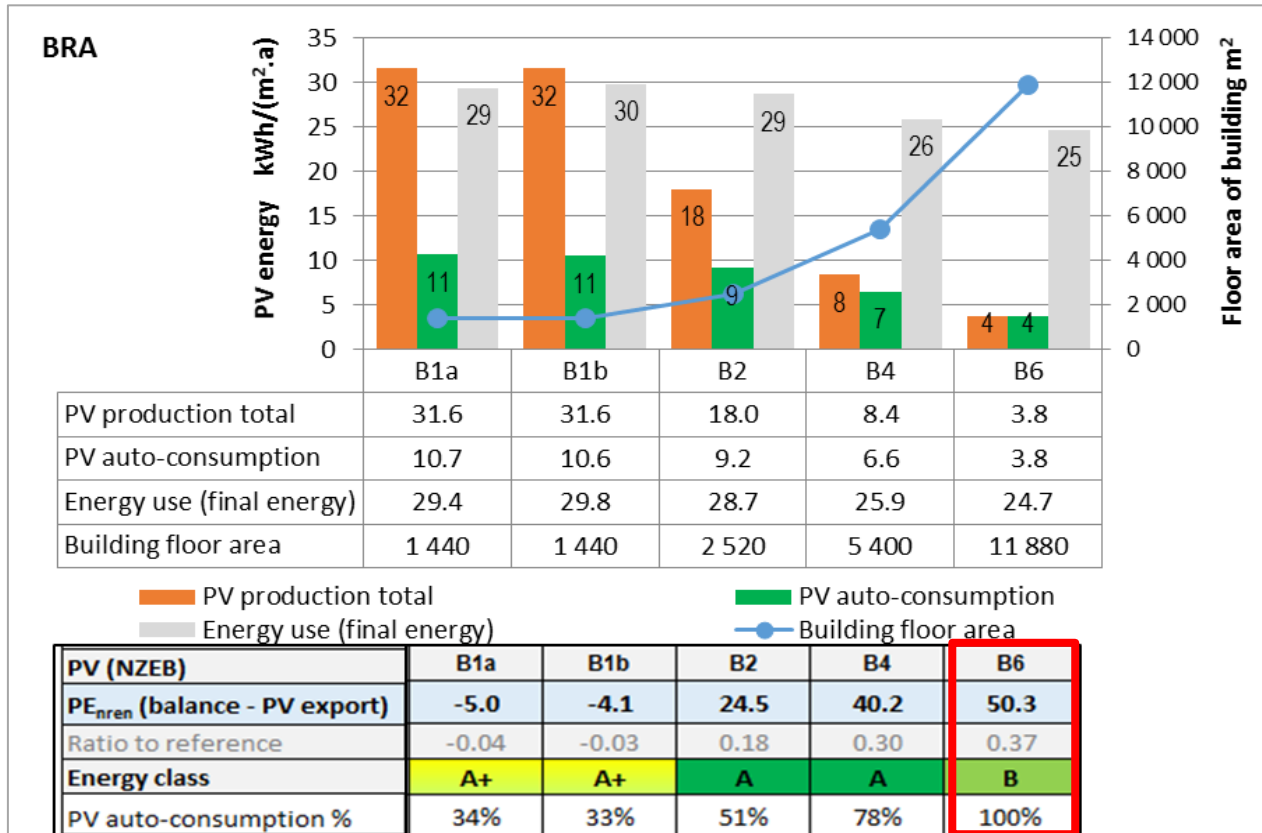
Zmena do 1.1. 2017 – plyn z 1,35, elektrina z 2,764

CZT: Vyhl. 364/2012 Z.z. - **KVET faktor PE = 0,7 (plyn)**

- ✓ Podrobnosti o výpočte faktora primárnej energie (FPE) pre kogeneráciu a pre diaľkové vykurovanie sú v norme STN EN 15316-4-5:2017.
- ✓ Od 2016 - ustanovuje sa postup pri výpočte FPE systému CZT vo Vyhl. č. 308/2016 Z.z. FPE zverejňuje výrobca tepla (**kontrola, história?**)

Nadhodnotenie OZE v energetickej certifikácii budov

Fotovoltaická elektrická energia ako OZE

Hodinový krok umožní správne dimenzovanie PV pre spotrebu v budove a reálne stanovenie úspor.

Optimálny inštalovaný výkon

pre spotrebu v budove je pre budovu B6 (100%), ktorý je asi **15% z ročnej potreby** elektrickej energie.

Vplyv na energetickú triedu je však malý.

ALDREN Alliance for Deep RENovation in buildings

Zdroj: Projekt ALDREN, Horizont 2020, www.aldren.eu

Podiel obnoviteľnej energie

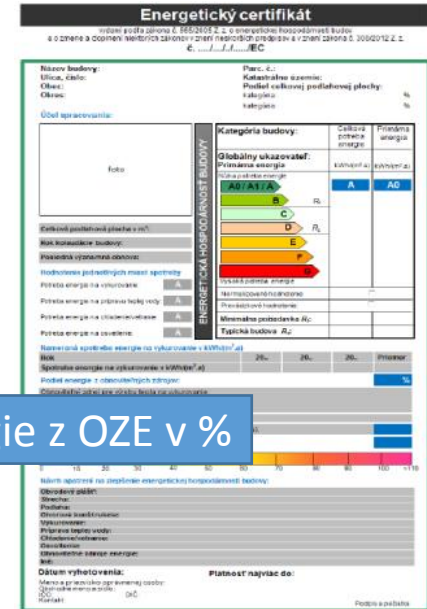
Zákon č. 555/2005 Z.z. o EHB v znení neskorších predpisov

Podiel energie z obnoviteľných zdrojov nachádzajúcich sa v budove alebo v jej blízkosti v % sa uvedie na prvej strane energetického certifikátu ...

Posledná významná obnova:				
Hodnotenie jednotlivých miest spotreby				
Potreba energie na vykurovanie:	A			
Potreba energie na prípravu teplej vody:	A			
Potreba energia na chladenie/vetranie:	A			
Potreba energie na osvetlenie:	A			
Nameraná spotreba energie na vykurovanie v kWh/(m².a)				
Rok	20..	20..	20..	Priemer
Spotreba energie na vykurovanie v kWh/(m ² .a)				
Podiel energie z obnoviteľných zdrojov:				%

ENERGETICKÁ HODNOTA	F		
	G		
	Vysoká potreba energie		
	Normalizované hodnotenie:		☐
	Prevádzkové hodnotenie:		☐
	Minimálna požiadavka R_p :		
	Typická budova R_B :		

Podiel energie z OZE v %

Ciel':

Opatreniami a postupmi národného plánu na zvyšovanie počtu NZEB sa má dosiahnuť, aby sa dodaním energie z OZE nachádzajúcich sa v budove alebo v jej blízkosti

do roku 2020 dosiahlo najmenej **50-percentné zníženie** primárnej energie.

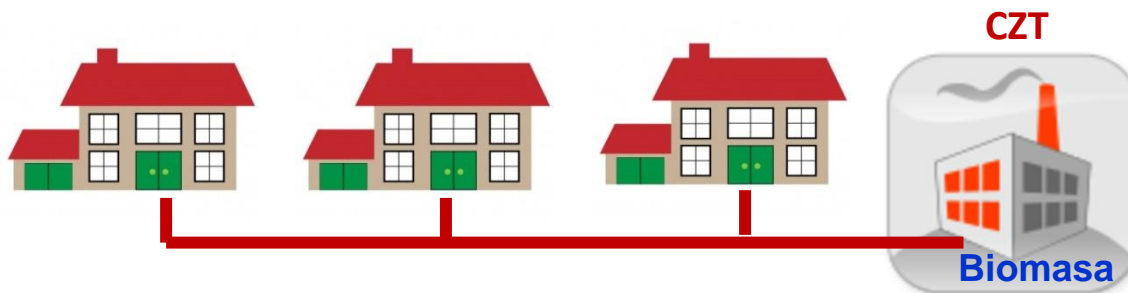
Podiel obnoviteľnej energie

Definícia OZE v budove alebo v jej blízkosti

Vyhl. 364/2012 Z.z.

§2 (3) Za energiu z OZE v budove alebo v jej blízkosti sa považuje len energia zo zariadení:

- vo vnútorných priestoroch** s upravovaným prostredím ohraničených hranicami budovy,
- na hranici** budovy, ak sú pevne spojené so stavbou,
- mimo hranice budovy **v nevykurovaných priestoroch** budovy,
- mimo hranice budovy **na pozemku užívanom s budovou**, ak sa energia z týchto zariadení využíva v budove.

V CEN normách
CZT = OZE „v blízkosti“

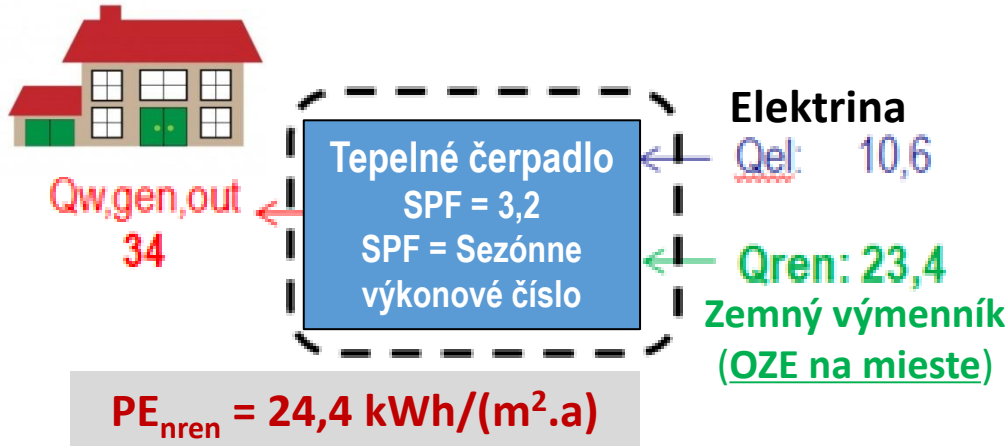
SR „vzdialený zdroj“ - nezapočítava sa do podielu OZE

Faktor PE pre CZT – Vyhl. 364/2012 Z.z. , Vyhl. MH SR č. 308/2016 Z.z.

Podiel obnoviteľnej energie

Podiel OZE v tepelnom čerpadle

Druhá generácia EN a ISO noriem pre výpočet EHB – EN 52000-1

CEN

$$\cancel{10,6 * 0,2 = 2,12}$$

$$23,4 * 1,0 = 23,4$$

$$10,6 * 2,5 = 26,5$$

$$23,4 * 1,0 = 23,4$$

Obnoviteľná PE

$$E_{p,ren} = 25,5$$

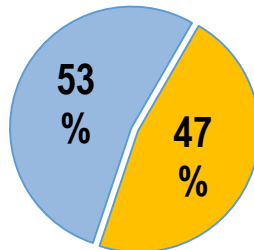
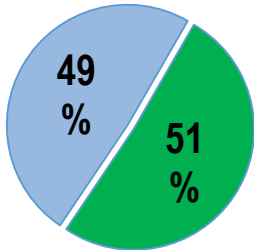
Celková PE

$$E_{p,tot} = 49,9$$

Podiel = obnoviteľná / celková PE

$$RER = 25,5 / 49,9 = 51\%$$

Bez vzdialených zdrojov:

Len OZE v budove alebo v jej blízkosti:

SR

$$RER = 23,4 / 49,9 = 47\%$$

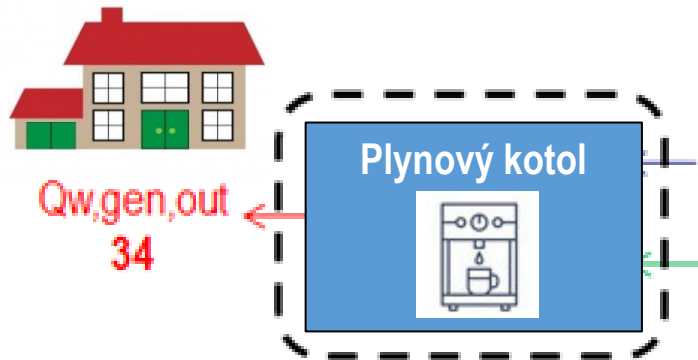
Národný plán pre NZEB - 50 % podiel OZE

Zdroj: Johann Zirngibl, CSTB France, „CEN/TC 228 Heating systems and water based cooling systems“, Build UP Webinar, 26. marec 2014

elektrina	$f_{nren} = 2,3$	$f_{ren} = 0,2$	$f_{tot} = 2,5$
geotermálna en.	$f_{nren} = 0$	$f_{ren} = 1,0$	$f_{tot} = 1,0$

Podiel obnoviteľnej energie

Podiel OZE – plynový kotol + solárna tepelná energia

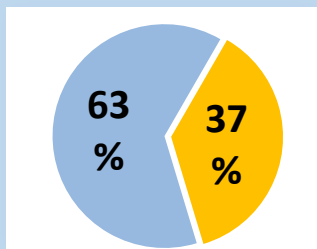
Plyn

$$Q_{\text{gas}} = 20 \text{ kW}$$

$$Q_{\text{el}} = 1 \text{ kW}$$

$$Q_{\text{sol}} = 14 \text{ kW}$$

$$PE_{\text{nren}} = 24,3 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \cdot \text{a})$$

Národný plán pre NZEB - 50 % podiel OZE

	$f_{p,ren}$	
20	0	= 0
1	0,2	= 0.2
14	1,0	= 14

Obnoviteľná PE

$$E_{p,ren} = 14,2$$

	$f_{p,tot}$	
20	1,1	= 22,0
1	2,5	= 2,5
14	1,0	= 14,0

Celková PE

$$E_{p,tot} = 38,5$$

Podiel = obnoviteľná / celková PE

$$RER = 14,2 / 38,5 = 37 \%$$

elektrina	$f_{nren} = 2,3$	$f_{ren} = 0,2$	$f_{tot} = 2,5$
plyn	$f_{nren} = 1,1$	$f_{ren} = 0$	$f_{tot} = 1,1$
solárna energia	$f_{nren} = 0$	$f_{ren} = 1,0$	$f_{tot} = 1,0$

Rovnako efektívne riešenie ako tepelné čerpadlo

Podiel OZE nie je ukazovateľom EHB, ale len informatívny ukazovateľ

Dôležité rozhodnutia z hľadiska započítania OZE:

- spôsob stanovenia **faktorov primárnej energie**
(transparentnosť, konzistentnosť medzi energetickými nosičmi)
- spôsob zohľadnenia vyrobenej a nespotrebovanej energie
export, alebo len spotreba v budove
V STN EN ISO 52000-1:2017 je zohľadnený export
V SR sa energia nespotrebovaná v budove nezapočítava pre hodnotenie EHB
(tiež v mnohých iných ČŠ a certifikačných schémach)
- **časový krok** pre započítanie energie spotrebovanej v budove
(napr. PV elektrina vyrobená v lete a spotrebovaná v zime)

Dôležité rozhodnutia z hľadiska podielu OZE v %:

- Definícia OZE **v budove a v jej blízkosti**
CEN normy: CZT = OZE „v blízkosti“ budovy
SR: CZT = „vzdialený zdroj“ obnoviteľnej energie
- Definícia **OZE započítaných** v % podiele obnoviteľnej energie, napr. energia z **tepelných čerpadiel**
v niektorých ČŠ sa nepovažuje za OZE
v niektorých ČŠ sa energia pre COP < 2,5 nepovažuje za OZE
- **Spôsob výpočtu podielu OZE v %**
Faktory primárnej energie pre obnoviteľnú a celkovú potrebu energie
SR: len faktory neobnoviteľnej energie PE

Záver

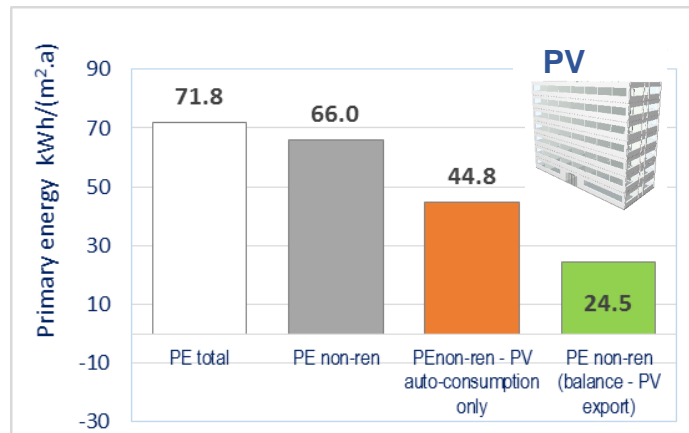
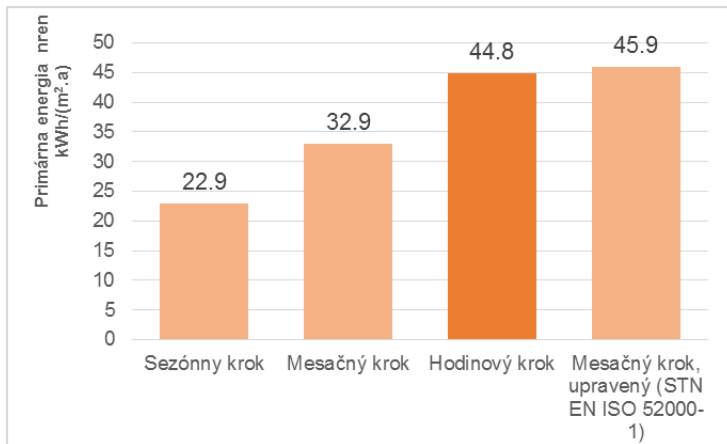
Súčasnú požiadavku na EHB sú nastavené na určitý spôsob započítania OZE

Zmena parametrov a princípov je v ČŠ bežná v závislosti od vývoja technológií, cieľov, preferovaných riešení a doterajších skúseností.

Vyžaduje si však podrobnú analýzu dopadov.

V závislosti na podmienkach pre započítanie OZE budú určité technické systémy v ČŠ schopné dosiahnuť úroveň NZEB, alebo nie.

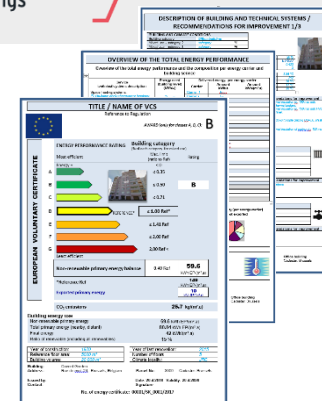
Presná špecifikácia postupov na započítanie OZE zabezpečí transparentnosť, porovnateľnosť a rovnaké podmienky.

Dnes v EU

Spoločný EU dobrovoľný certifikát pre nebytové budovy (administratíva, hotely)

- porovnateľnosť, transparentnosť a harmonizácia indikátorov EHB v EU

Výstup z výpočtu energie
v hodinovom kroku

Hodnotenie EHB
výpočet podľa druhej
generácie CEN / ISO noriem

Overenie - nameranou
spotrebou energie

Ukazovatele vnútorného
prostredia - zdravie, komfort

Finančné hodnotenie,
trhová hodnota

Pasport obnovy budovy
(rev. EPBD 2018/844)

Porovnanie vypočítanej potreby a
nameranej spotreby

Hodinové údaje o vnútornom
prostredí – teplota, relatívna
vlhkosť, osvetlenie

Priame aj nepriame úspory
nákladov po obnove (energia,
údržba, nájom, obsadenosť)

Zber údajov a podrobná mapa
obnovy budovy
do úrovne NZEB)

Projekt je financovaný z projektu Európskej únie Horizon 2020 pre výskum a inovácie podľa zmluvy č. 754159.

www.aldren.eu

Ďakujem za pozornosť

Ing. Jana Bendžalová, PhD.

bendzalova@enbee.eu

www.aldren.eu

www.cen-ce.eu